

LIITE

Kooste tehdyistä merkittävimmistä muutoksista Suomen CAP-suunnitelmaan

Suomen viimeistelty CAP-suunnitelma toimitettiin komissiolle 20.7.2022. CAP-suunnitelma ja vastaukset komission CAP-suunnitelmasta antamiin havaintoihin ovat luettavissa MMM:n sivuilla osoitteessa mmm.fi/cap27

Komission kanssa käytyjen neuvottelujen myötä tehdyt muutokset

CAP-suunnitelmaa aletaan soveltaa vuoden 2023 alusta alkaen. Kuitenkin eräitä GAEC-vaatimuksia aletaan soveltaa alla mainitulla tavalla myöhemmin. Alla mainittua tarkemmin vaatimuksista säädetään myöhemmin annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

Hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset (GAEC-vaatimukset)

Neuvottelujen aikana keskusteltiin perusteellisesti etenkin hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista (ns. GAEC-vaatimukset). Nämä vaatimukset ovat viljelijätukien täysimääräisen saamisen edellytys. Ehdollisuus korvaa nykyisen täydentävien ehtojen järjestelmän vuodesta 2023 alkaen. Siihen sisällytetään osittain muutettuna osa nykyisistä viherryttämistuen vaatimuksista ja eräitä ympäristökorvauksen nykyisiä vaatimuksia ja lisäksi uusia ympäristö- ja ilmastovaatimuksia. Ehdollisuuteen sisältyy GAEC-vaatimusten lisäksi myös lakisääteisiä hoitovaatimuksia (SMR), jotka koskevat ympäristön ja ilmaston suojelun lisäksi mm. eläinten hyvinvointia ja elintarviketurvallisuutta. Täysin uusia GAEC-vaatimuksia Suomessa ovat turvemaiden suojeleminen (GAEC 2), talviaikainen vähimmäismaanpeite (GAEC 6) ja viljelykierto (GAEC 7).

Turvemaita koskevaan ehdollisuuden vaatimukseen (GAEC 2) sisältyi Suomen CAP-suunnitelmaehdotuksessa uusia maatalousmaaksi vuoden 2022 jälkeen, esim. metsästä raivaamalla, otettavia alueita koskeva pysyvä nurmivaatimus. Sen tarkoitus on vähentää viljelijöiden kiinnostusta raivata uusia aloja ja siten vähentää maatalouden kasvihuonekaasupäästöjä. Vastaava vaatimus asetetaan ehdollisuudessa myös muille uusille maatalousmaille kuin turvemaille. Nämä vaatimukset tulevat voimaan vuoden 2023 alusta. Lisäksi vuodesta 2025 alkaen otetaan käyttöön neljä uutta vaatimusta turvemaata olevalle maatalousmaalle. Maa-aineksen nostaminen ja kasvuston polttaminen turvepelloilla kielletään, samoin uusien avo-ojien kaivaminen. Myös turvepelloilla olevien pysyvien nurmien kyntämistä rajoitetaan vuodesta 2025 alkaen siten, että niitä voi kyntää vain kerran neljässä vuodessa. Nämä vaatimukset voidaan ottaa käyttöön vasta vuonna 2025, koska Suomessa ei vielä ole olemassa koko maassa riittävän tarkalla mittakaavalla kartta-aineistoa turvemaalojen sijainnista maatalousmaalla.

Talviaikaisen vähimmäismaanpeitteen vaatimus (GAEC 6) on 33 % viljelijän peltomaasta ja pysyvien kasvien alasta CAP-suunnitelmaehdotuksessa mainitun 30 %:n sijaan. Talviaikainen kasvipeite mm. suojaaa maaperää eroosiolta ja vähentää ravinnehuuhtoumia. Kasvipeitteeksi hyväksytään myös muokkaamattoman sängen ja kevennetyn muokkauksen alat sekä tiettyjen viljelykasvien alat, joiden pinnalla on sadonkorjuusta jäänyttä kasvijätettä. Suomen ehdottama kahden vuoden siirtymäaika viljelijöille, joiden peltoalasta suuri osa on avomaan vihannesten ja perunantuotannossa, ei komission mukaan ole mahdollinen.

Viljelykierron vaatimusta (GAEC 7) toteutetaan kaikissa EU:n jäsenvaltioissa viljelyn monipuolistamisen sijaan tai sen lisäksi. Suomi suunnitteli alun perin koko maahan viljelyn monipuolistamisen vaatimusta. Viljelykierron tavoitteena on parantaa viljelymaan laatua. Suomessa viljelykierto toteutetaan siten, että viljelijän peltoalasta kasvin pitää vaihtua vuosittain 33 %:lla ja jokaisella loholla vuodesta 2025 alkaen viimeistään neljäntenä vuonna. Viljelykiertoa ei kuitenkaan tarvitse soveltaa monivuotisiin kasveihin, nurmiin ja kesantoihin eikä myöskään perunalla, sokerijuurikkaalla, sipuleilla, porkkanalla, keräkaaleilla eikä puna- ja keltajuurikkaalla. Pienet tilat sekä nurmi-, kesanto- ja palkokasvivaltaiset tilat sekä luonnonmukaista tuotantoa harjoittavat tilat vapautetaan tästä vaatimuksesta.

Muihin GAEC-vaatimuksiin tehtiin eräitä muutoksia. GAEC 4 –vaatimuksen mukaisella suojakaistalla voidaan torjua kemiallisesti haitallisia kasvilajeja vain, jos viljelijä saa tähän ennakkoluvan viranomaiselta. Tuottamattomien alojen vaatimuksessa (GAEC 8) kesantokautta hieman pidennettiin. Tämä vaatimus koskee nykyisen viherryttämistuen ekologisen alan ehtojen mukaisesti vain Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa ja Ahvenanmaalla sijaitsevia tietyn kokoisia tiloja, ei kuitenkaan nurmi-, kesanto- ja palkokasvivaltaisia tiloja. Puiden leikkauskielto lintujen pesimäaikana laajenee suojeltujen puiden sijaan kaikkiin maatalousmaan alaan luettaviin puihin.

Ekojärjestelmät

Ekojärjestelmät ovat uusi, suorissa tuissa kaikille jäsenmaille pakollinen, mutta viljelijöille vapaaehtoinen ympäristö- ja ilmastotavoitteita edistävä tukijärjestelmä. Viljelijä voi valita ekojärjestelmiä vuosittain 0-4 kappaletta. Ekojärjestelmät ovat 1) Talviaikainen kasvipeite, 2) Luonnonhoitonurmet, 3) Viherlannoitusurmet ja 4) Monimuotoisuuskasvit.

Monimuotoisuuskasvien ekojärjestelmään lisättiin kieltä käyttää kasvinsuojeluaineita kalenterivuoden aikana. Alun perin kasvinsuojeluaineita olisi voinut käyttää ennen kasvuston perustamista ja syksyllä kasvuston päättämiseen. Talviaikaisen kasvipeitteen ekojärjestelmään lisättiin mm. pysyviä nurmia koskevia ehtoja.

Ympäristökorvaukset

Jos satokasvin jälkeen kylvettävää kerääjäkasvia käytetään ns. välikasvina toteuttamaan GAEC 7 – vaatimuksen viljelykiertoa, ei Kerääjäkasvien viljely -toimenpiteestä voida maksaa korvausta. Kerääjäkasvien viljelyn toimenpiteessä kerääjäkasvina ei voi olla vain typensitojakasvi. Maanparannus- ja saneerauskasvitoimenpiteestä tehtiin yksivuotinen. Puutarhakasvien vaihtoehtoisen kasvinsuojelun toimenpiteen ehtoja on tarkennettu.

Ei-tuotannolliset investoinnit

Kosteikkoinvestointien rahoitusta on nostettu n. 1 milj. eurolla.

Uudelleenjako: suorissa tuissa kaikille jäsenmaille pakollinen tuen painotus keskimääräistä pienemmille tiloille

Neuvotteluissa keskusteltiin myös **uudelleenjakotulotuesta**, jonka kautta suoria tukia siirretään isoilta tiloilta pienille ja keskisuurille tiloille. Asetuksen mukaan uudelleenjakotulotuki on 10 prosenttia suorien tukien kokonaismäärästä, mutta perustellusti myös pienempi osuus voi olla mahdollinen. Suomi on neuvotteluissa sopinut uudelleenjakotulotuen määräksi viisi prosenttia. Osuus nousi neuvottelujen aikana kolmesta prosentista viiteen prosenttiin. Korotettu tuki maksetaan niiden tilojen ensimmäisille 50 hehtaarille, jotka ovat oikeutettuja perustulotukeen. Tämä tukimuoto pienentää osaltaan jonkin verran perustulotuen tukitasoa.

Eläinten hyvinvointikorvaukset ja eläinten hyvinvointia parantavat investoinnit

Komission kanssa keskusteltiin perustasosta, jonka ylitse tuettavien toimenpiteiden on mentävä, ns. separomittarin vaatimuksista ja **siipikarjaa koskevista ehdoista**. Siipikarjatuotanto on kansallisesti hyvin tarkkaan säädelty ja siihen on vaikea valmistella lisää hyvinvointia parantavia järkeviä ja toteutettavia sekä mitattavia ja valvottavia toimenpiteitä. Tautiriskin vuoksi siipikarjan ulkoilutoimenpiteitä ei ole enää esitetty. Siipikarjan olosuhteiden parantaminen on tärkeä toimenpide myös muniville kanoille. Komissio katsoi, että **toimenpidettä ei voi toteuttaa virikehäkkituotannossa** End of cage age –aloitteen vuoksi. Konkreettista uusiin tuotantomuotoihin siirtymistä edistetään neuvonnalla ja maatalousinvestoinneilla, toimenpiteet on valmisteltu toisiaan tukeviksi. CAP-suunnitelmaan sisältyvissä maatalouden investointitoimenpiteissä edistetään häkkipuotuksesta luopumista. Eläinten hyvinvointia edistävänä investointina voidaan tukea esimerkiksi muutoksia, joissa siirrytään lattiakanaloihin. Eläinten hyvinvointia edistävien investointien rahoitusta on nostettu 5 milj. eurolla.

Kaikki **indikaattorit** ja niiden arvot on tarkastettu sekä useita uusia indikaattoreita on lisätty ja joitain on poistettu.

Uuden CAP-suunnitelman pääpiirteitä

Uudessa CAP-suunnitelmassa korostuvat tulokset ja niiden seuranta erilaisten indikaattoreiden avulla. Viljelijää kannustetaan aktiivisiin ja kohdennettuihin toimenpiteisiin. Tämä näkyy esimerkiksi siten, että suorissa tuissa kohdentamattoman suoran tuen eli perustulotuen määrä hieman vähenee ja samalla esimerkiksi kohdennetun ympäristökorvauksen ja ekojärjestelmien rahoitus on noin 290 miljoonaa euroa, kun nykyinen ympäristökorvaus on noin 230 miljoonaa euroa.

Myös viljelijöiden aktiivisuuteen kiinnitetään huomiota jälleen jäsenvaltioille pakollisena toimeenpantavan aktiiviviljelijän määritelmän kautta. Aktiiviviljelijän tulee muun muassa perustulotukea saadakseen olla joko 1) saanut enintään 5 000 euroa suorita tukia edellisenä kalenterivuotena tai 2) Y-tunnuksen päätoimialana tulee olla maatalous ja viljelijällä tulee olla alv-velvollisuus alkutuottajana (YTJ). Jos erityisesti rekisteritietojen pohjalta ei voida todentaa, että maatalous on hakijoiden päätoimiala, heidän tulee osoittaa harjoittavansa vähintään vähimmäistason maataloustoimintaa antamalla hallinnolle erillinen selvitys. Nämä ehdot voi täyttää myös sivutoiminen tai osa-aikainen viljelijä.

Peltojen monitorointi automaattisella satelliittiseurannalla on myös uusi elementti, joka näkyy viljelijöiden arjessa vähentyvinä tilatarkastuksina. Toisaalta vuoropuhelu viljelijän ja hallinnon välillä tukivuoden aikana lisääntyy. Viljelijä voi esimerkiksi pyynnöstä lähettää paikkaan sidottuja kuvia peltolohkostaan sähköisesti hallinnolle.

Tuotantoon sidottujen eläinpalkkioiden osalta sonnien tukijärjestelmä muuttuu siten, että ehtona on kahden kuukauden tilallapitoaika sen jälkeen, kun eläin on täyttänyt 11 kk. Edellisestä kaudesta poiketen ruokintapäiväkohtaisia tukia voi maksaa samasta eläimestä useammalle kuin yhdelle tilalle.

Ympäristökorvauksissa ja eläinten hyvinvointikorvauksissa on uudistettuja toimenpiteitä ja painotuksia ja ilmasto- ja ympäristötoimien kokonaisuutta täydentävät uudet ekojärjestelmät.

Ympäristö- ja ilmastotoimien lisäksi CAP27-uudistuksessa halutaan tukea erityisesti nuoria viljelijöitä. Tämä näkyy esimerkiksi siten, että nuorten viljelijöiden tulotukea maksetaan uudessa CAP-suunnitelmassa enintään 150 hehtaarille, kun nyt rajana on 90 hehtaaria. Pääsääntöisesti nuorten viljelijöiden tulotukea maksetaan uudessa CAP-suunnitelmassa viiden vuoden ajan, ja nykyistä tukea 1-4 vuotta saaneiden tuki jatkuu viiteen vuoteen asti.

Uutta uudessa CAP:issa on myös se, että suorien tukien tukioikeusjärjestelmästä luovutaan ja tukioikeudet lakkaavat vuoden 2022 lopussa. Viljelijä on aikaisemmin tarvinnut tukioikeuksia muun muassa perustuen saamiseksi. Jatkossa perustulotuki perustuu tukikelpoiseen pinta-alaan ilman tukioikeusjärjestelmää. Lohkojen hallinnan osoittamisen tärkeys korostuu sekä tukikelpoisen alan ehtojen noudattaminen.

Monet edelliseltä ohjelmakaudelta tutut elementit, kuten tuotantosidonnaiset tuet ja luonnonhaittakorvaukset säilyvät myös uudessa CAP-suunnitelmassa, jonka toimeenpano käynnistyy vuonna 2023.